

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อสร้างโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สร้างโมเดลสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูล เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำข้อมูลมาสร้างโมเดลสมมติฐาน การสร้างแบบสอบถาม การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (item-objective congruence: IOC) และการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยสร้างแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยสร้างข้อคำถามขึ้นจากตัวบ่งชี้ของแต่ละองค์ประกอบของตัวแปร และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (item-objective congruence: IOC) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อคำถามด้านความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยแล้วพิจารณาคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 จำนวน 84 ข้อ มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถาม การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (reliability) โดยผู้วิจัยดำเนินการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จริง คือ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 51 แห่ง ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 แห่ง ขนาดกลาง จำนวน 33 แห่ง ขนาดใหญ่ จำนวน 9 แห่ง และขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 6 แห่ง วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (item analysis) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

(Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (item-total correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.23 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 99) ซึ่งมีผลการหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 0.23 – 0.85 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบราค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 116) ค่าความเชื่อมั่นที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 (กรีซ แร่งสูงเนิน, 2554, หน้า 92) ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 0.98 การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการหาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวนประชากร ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 933 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 440 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2561 โดยแบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ โดยใช้เกณฑ์สำหรับการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างประมาณ 20 แห่งต่อ 1 ตัวแปรสังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548, หน้า 53) โดยมีบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนละ 2 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน และครู จำนวน 1 คน ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 880 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 440 คน และครู จำนวน 440 คน โดยผู้วิจัยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ตอนที่ 2 พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและวิเคราะห์เชิงยืนยัน โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการวิเคราะห์ตัวแบบเชิงเส้น โดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ (chi-square) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม spss และโปรแกรมสำเร็จรูป LISRELL ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยสถิติขั้นสูง และการยืนยันโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ภูมิวิสัยทัศน์ เสริมสร้างแรงจูงใจ มีความรู้และทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ทางกายภาพ ทางจิตภาพ และทางสังคม ตัวแปรแฝงภายในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การทำงานเป็นทีม วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพและชุมชน กัลยาณมิตร และตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การปรับตัวและแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เจตคติทางบวก การบริหารจัดการทรัพยากร และความพึงพอใจ

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 154.73 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 132 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.17 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) เท่ากับ 0.08592 ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (RMSEA) เท่ากับ 0.020 ค่าดัชนีความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.97 ค่าดัชนีความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.94 ค่าขนาดตัวอย่างวิกฤติ (CN) เท่ากับ 484.27 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีของรากกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (RMR) เท่ากับ 0.0059 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.72 แสดงว่า มีค่าอำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 72 โดยตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.200) และทางอ้อม (0.068) ต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง 3

เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านทางตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (0.022) เส้นทางที่ 2 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (0.027) และเส้นทางที่ 3 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (0.019) ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.300) และทางอ้อม (0.300) ต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทาง 3 เส้นทาง ดังนี้ เส้นทางที่ 1 ผ่านทางตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (0.115) เส้นทางที่ 2 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (0.108) และเส้นทางที่ 3 ผ่านทางตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพและตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ (0.076) ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีอิทธิพลทั้งทางตรง (0.150) และทางอ้อม (0.104) ต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยอิทธิพลทางอ้อมผ่านทางตัวแปรการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรแฝงภายในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา โดยมีค่าอิทธิพล เท่ากับ 0.20 และอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวม พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อม มีค่าอิทธิพลรวมสูงสุด มีค่าเท่ากับ 0.60 รองลงมา คือ ตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีค่าอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.47 ตัวแปรด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.20 และตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีค่าอิทธิพลรวม เท่ากับ 0.16 ตามลำดับ และการยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ทุกท่านเห็นด้วยกับโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การยืนยันค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยการใช้แบบยืนยันโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เห็นด้วยกับค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถนำผลมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ มีวิสัยทัศน์ เสริมสร้างแรงจูงใจ มีความรู้และทักษะ มีคุณธรรมจริยธรรม และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทีมงาน ภาวะผู้นำมีความสำคัญในการบริหาร สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์การ ปัจจุบันในยุคของการแข่งขันทางวิชาการจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีคุณลักษณะมีความสามารถ เป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มุ่งพัฒนาบุคลากรและพัฒนาตนเองเพื่อให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ภารดี อนันต์นาคี (2551, หน้า 77 - 78) ที่นำเสนอว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์การ คือ ช่วยประสานความขัดแย้งต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน ช่วยโน้มน้าวชักจูงให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ การมีภาวะผู้นำในตัวผู้บริหารจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความยอมรับ เกิดความศรัทธาและความเชื่อมั่น และเป็นหลักยึดให้แก่บุคลากร เมื่อหน่วยงานเผชิญสภาวะคับขัน เพื่อให้หน่วยงานรอดพ้นจากสภาวะคับขัน

ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย 3 ตัวแปรสังเกตได้ คือ ทางกายภาพ ทางจิตภาพและทางสังคมในการทำงานย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากร ช่วยเสริมสร้างความพึงพอใจในการทำงานและความรู้สึกประทับใจของบุคลากรในการทำงานสภาพแวดล้อมในการทำงานมีความสำคัญต่อการทำงาน จะเห็นได้จากองค์การใดที่มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมใน การทำงานดีย่อมส่งผลการปฏิบัติงานของบุคลากร สอดคล้องกับ Astin (1972, p. 67) ที่กล่าวว่า องค์การสมควรปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงาน ให้เอื้ออำนวยต่อสภาพการทำงาน สภาพแวดล้อมที่ดีและสวยงามมีผลต่อจิตใจของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สำหรับสภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และด้านอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมในการทำงานจะช่วยให้ทำงานประสบความสำเร็จ (Glickman, 2010, p. 2)

ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ตัวแปร สังเกตได้ คือ การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน การพัฒนางานอาชีพ และแหล่งเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาผู้เรียนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระ รุญเจริญ (2553, หน้า 19) ที่นำเสนอว่า การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจาก ประสบการณ์และการฝึกอบรมที่แต่ละบุคคลได้รับมาอาจสังเกตได้โดยตรงหรือโดยใช้ เครื่องมือในการสังเกตหรือตรวจสอบ ซึ่งผลของการเรียนรู้จะทำให้พฤติกรรมของบุคคล เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและเป็นลักษณะที่ค่อนข้างถาวรและคงทน โดยเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (2559, หน้า 18 – 26) ได้นำเสนอแนวคิดที่ว่าปัจจัยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิผล สูงสุดทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้ คือ ระบบมาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards) ระบบการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills) ระบบหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum & Instruction) และแหล่งเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environment)

ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 4 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การทำงานเป็นทีม วิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้และการพัฒนาวิชาชีพ และ ชุมชนกัลยาณมิตร เป็นการร่วมมือร่วมใจกันของครู ผู้บริหารโรงเรียน และหน่วยงาน การศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555, หน้า 142 – 143) ที่นำเสนอความสำคัญของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ว่าเป็นการรวมตัวกัน “เดิน ทางไกลแห่งชีวิต” ที่สมาชิกจะอุทิศชีวิตเพื่อการสร้างสรรค์คนรุ่นใหม่ของสังคม เพื่อการ สร้างสรรค์การเรียนรู้แนวใหม่ที่บรรลุทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ในตัวศิษย์ เพื่อการสร้างสรรค์ “การศึกษา” แห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตที่ดี ที่ประสบความสำเร็จของครูและผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ทุกคน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องเกิดทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) แห่งศตวรรษที่ 21 และเป็น “บุคคลเรียนรู้”

ตัวแปรแฝงภายในประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ประกอบด้วย 5 ตัวแปรสังเกตได้ คือ การปรับตัวและแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ เจตคติทางบวก การบริหารจัดการทรัพยากร และความพึงพอใจ เป็นผลสำเร็จของงานที่บรรลุตาม เป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้โดยมีกระบวนการจัดและดำเนินการในโรงเรียน และมีผลเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ ธวัชชัย ตั้งอุทัยเรือง (2557, หน้า 28), Hoy & Miskel (2005, p. 281), Campbell (1983, p. 22) Fenwick (1992, p. 127) ที่นำเสนอว่า การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และแก้ปัญหาได้ในการบริหารจัดการ การศึกษา ต้องมีการจัดแผนยุทธศาสตร์ทางการศึกษา เพื่อให้การศึกษابรรลุเป้าหมาย อย่างแท้จริง มีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล การบริหาร ระบบโรงเรียนต้องประกอบด้วยครู นักเรียนและผู้ปกครอง ทุกกิจกรรมต้องบริหารด้วย ระบบ ไม่มีช่องว่าง สามารถปฏิบัติได้ และไม่มีการเคลือบแฝง

2. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสอดคล้องกับ ข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ มีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ในการพิจารณาอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อตัวแปรประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวม พบว่า ตัวแปรแฝงภายนอกสภาพแวดล้อม มีค่าอิทธิพลรวม สูงสุด รองลงมา คือ ตัวแปรแฝงภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตัวแปรแฝงภายในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และตัวแปรแฝงภายนอกภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ดังนี้คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา เนื่องมาจากว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชา โดยตรงในโรงเรียนจึงสามารถบริหารจัดการสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นไปตามความต้องการ ถ้าผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูงจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาต้องปรับตัวให้ทันกับผู้บริหาร และทำงานต่าง ๆ อย่างเต็มประสิทธิภาพจึงทำให้เกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาตามมา ในขณะที่เดียวกันสภาพแวดล้อมซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ก็คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม ที่ส่งผลโดยตรงต่อ

ประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เป็นเช่นนี้เป็นเพราะในการเรียนระดับมัธยมศึกษา นักเรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นจะเป็นกลุ่มที่อ่อนไหว (Sensitive) กับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ถ้าสภาพแวดล้อมทางกายภาพดีจะกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตั้งใจเรียน ขณะเดียวกัน การรับรู้เกี่ยวกับความต้องการของสังคม หรือการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และการได้รับฟังความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนการเข้ากลุ่ม สังคม กลุ่มเพื่อนที่ดีจนทำให้นักเรียนตั้งใจเรียนรู้อื่นต่าง ๆ อย่างเต็มศักยภาพ และช่วยพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี อันเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูง และสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี ในขณะเดียวกันการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจะช่วยให้นักเรียนสามารถทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน และเรียนรู้ที่จะพัฒนาวิชาชีพ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งในการเกิดประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา สำหรับตัวแปรแฝงการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรและวิธีการสอน ตลอดจนการพัฒนางานอาชีพและแหล่งเรียนรู้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพราะตัวแปรที่สังเกตได้ทั้ง 5 ตัวแปร จะเป็นตัวที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อื่นต่าง ๆ อย่างแท้จริง เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วในสภาพความเป็นจริงนักเรียนจะนำไปประพฤติปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมอันจะทำให้ตนเองสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ มีศักยภาพในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเกิดสมรรถนะที่สำคัญ แสดงพฤติกรรมอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นอย่างเด่นชัด มีเจตคติทางบวกต่อสิ่งต่าง ๆ สามารถบริหารจัดการทรัพยากร และมีความพึงพอใจในการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข ซึ่งเป็นบทสรุปของประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 212), ทองแดง เดียวกี (2556, หน้า 152) ที่พบว่าอิทธิพลทางตรง ทางอ้อมและอิทธิพลรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนได้ผลดังนี้ อิทธิพลทางตรง คือ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ อิทธิพลทางอ้อม คือ ปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ อิทธิพลรวม คือ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ส่วนงานวิจัยของ สมณี การีเวท (2558, หน้า 180) พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำ ส่งผลต่อปัจจัยประสิทธิผลการจัดการศึกษา โดยภาวะผู้นำมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ

ประสิทธิผลการจัดการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ธัญญพัฒน์ ฤาชา (2559, หน้า 195) ที่พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมทำให้ครูเกิดการยอมรับให้ความเคารพนับถือ ผู้บริหารยังโน้มน้าวความคิดครูให้ปฏิบัติงานจนบรรลุผลสำเร็จ และผู้บริหารยังเป็นแบบอย่างที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ เอาใจใส่ครู มีวิธีการจุดประกายความคิด กระตุ้นครูให้กระตือรือร้น มีความคิดริเริ่มและเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ให้ความสนใจแต่ละบุคคล และพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass and Avolio (1999, pp. 3 – 4) ที่ว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญ ที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษา ผู้นำที่ดีต้องติดตามการใช้หลักสูตร ความก้าวหน้าของผู้เรียน และจัดเวลาเพื่อพัฒนางานวิชาการ มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงจูงใจให้ครู และสร้างแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985, pp. 221 – 224) ที่ว่าปัจจัยด้านบรรยากาศโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิดของ ชนาธิป พรกุล (2554, หน้า 48) ที่ว่าสภาพแวดล้อม มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง การสอนกระบวนการคิดต้องการสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการสอนและการเรียนรู้ ครูต้องหาวิธีการต่าง ๆ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กรรณิการ์ สุขสม (2558, หน้า 140 – 141) ที่ว่าบรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน การสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลการสอน บรรยากาศเชิงบวกจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจ ใช้เวลาในการเรียนเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้ โดยผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษา ที่ได้รับการตรวจสอบด้วยกระบวนการทางการวิจัยและการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ ว่ามีผลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าอิทธิพลทางตรงของตัวแปรที่สามารถนำไปใช้ในพัฒนาประสิทธิผลการบริหารจัดการศึกษาจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ตัวแปรสภาพแวดล้อม ตัวแปรการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหาร และตัวแปรชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหาร

ทางการศึกษา ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องของควรรหาทางพัฒนา หรือดำเนินการให้โรงเรียน หรือสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบ ดำเนินการให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม จัดกระบวนการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ กระตุ้นหรือส่งเสริมให้ผู้บริหารเกิดภาวะผู้นำ และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ตนเองรับผิดชอบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาประเด็นเดียวกันนี้ในเชิงลึก เนื่องจากบริบทของแต่ละโรงเรียนมีความแตกต่างกัน เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบกับข้อค้นพบในการวิจัยครั้งนี้ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) หรือการวิจัยทฤษฎีฐานราก (Grounded Theory) เพื่อสร้างตัวแบบจากผลการวิจัยเชิงคุณภาพเปรียบเทียบกับตัวแปรเชิงทฤษฎี